

Valan
de
djur

1013

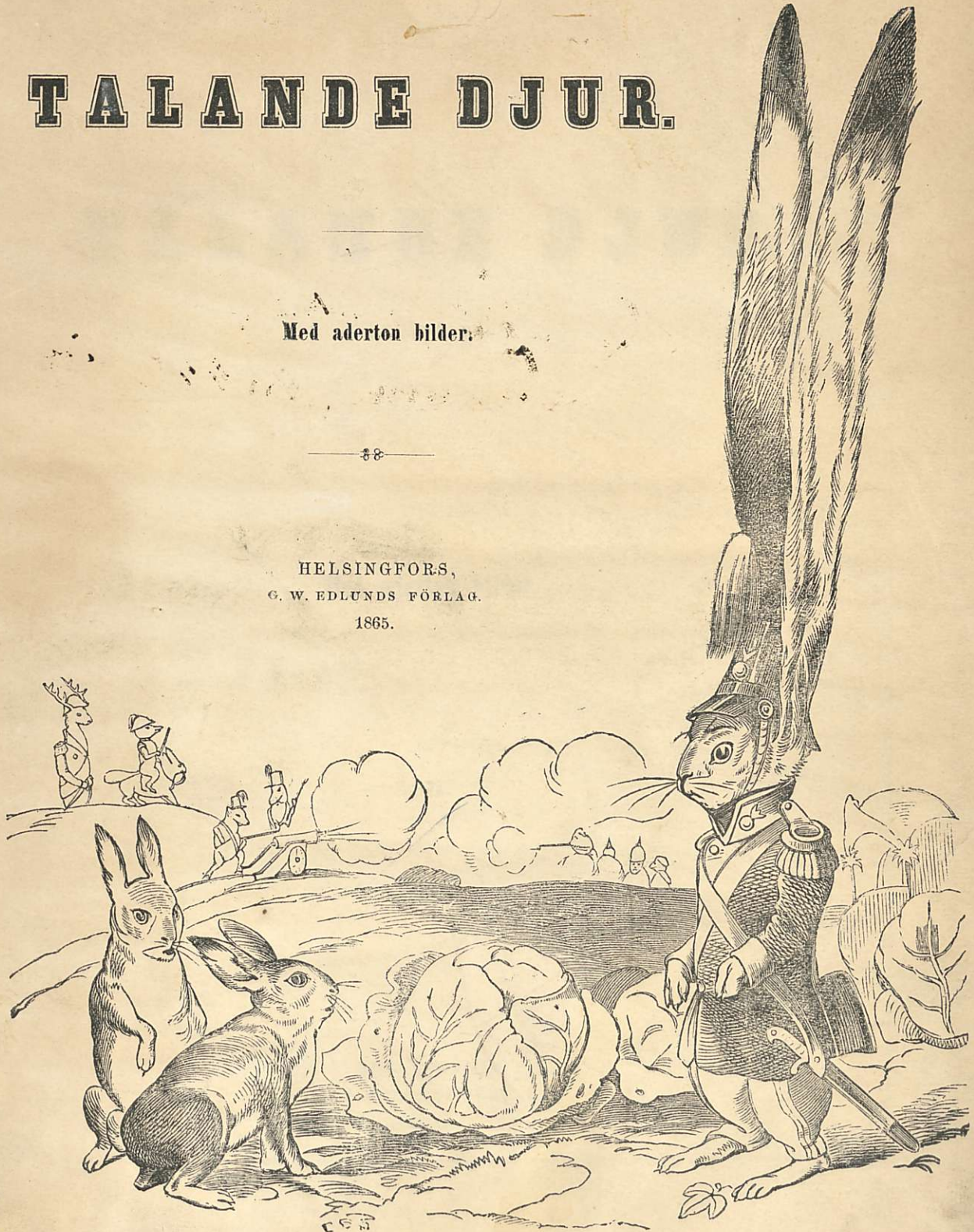
33

TALANDE DJUR.

Med aderton bilder.

— 38 —

HELSINGFORS,
G. W. EDLUNDS FÖRLAG.
1865.

TALANDE DJUR.

(af F. Bernthsen)

Med aderton bilder.

— 36 —

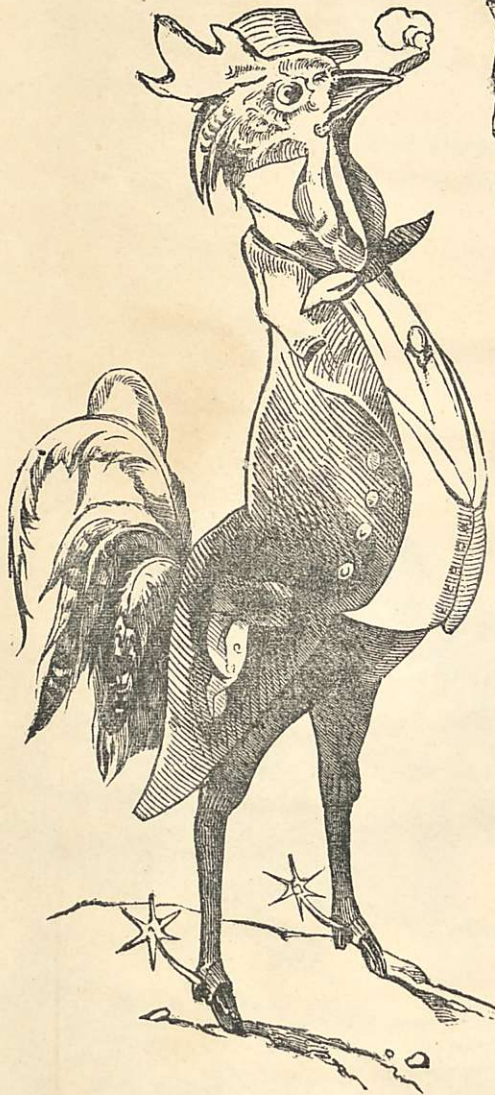
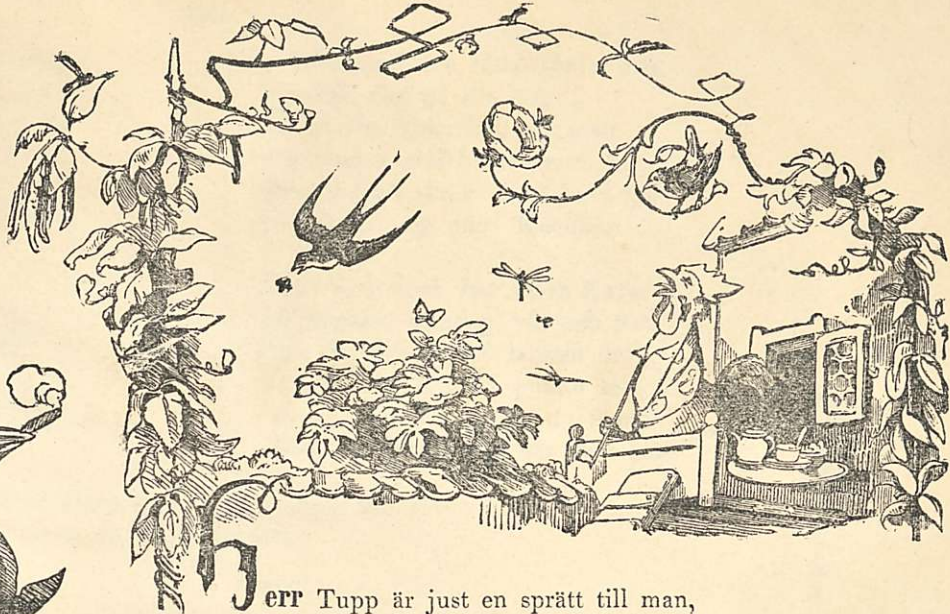
HELSINGFORS,
G. W. EDLUNDS FÖRLAG.
1865.

THE UNIVERSITY OF CHICAGO

Impriatur: Carl von Schoultz.

Helsingfors, J. Simelii arfyngar, 1865.

Den oförsigtige Herr Tupp.

Herr Tupp är just en sprätt till man,
En grann och brokig rock har han,
En ståtelig tupé han bär,
Och klockan fem han vaken är.
Då hörs han ropa: kuckliku!
Och väcker både dräng och fru.

Hans enda fel, man sade, var,
Att han för högt sin näsa bar.
Han såg ej för sig, om i traf
Ell' om helt makligt det bar af.
Mot skyn han endast blicka vill,
Som funnos inga stenar till.

Men jorden är af såd'na full,
Och man på dem slår sig omkull.
Det vår Herr Tupp erfara fick,
När han en dag spatsera gick.
Utur sitt hus han trädde stolt
Uti sin granna vest och kolt.

Den oförsigtige Herr Tupp.

(Slut.)

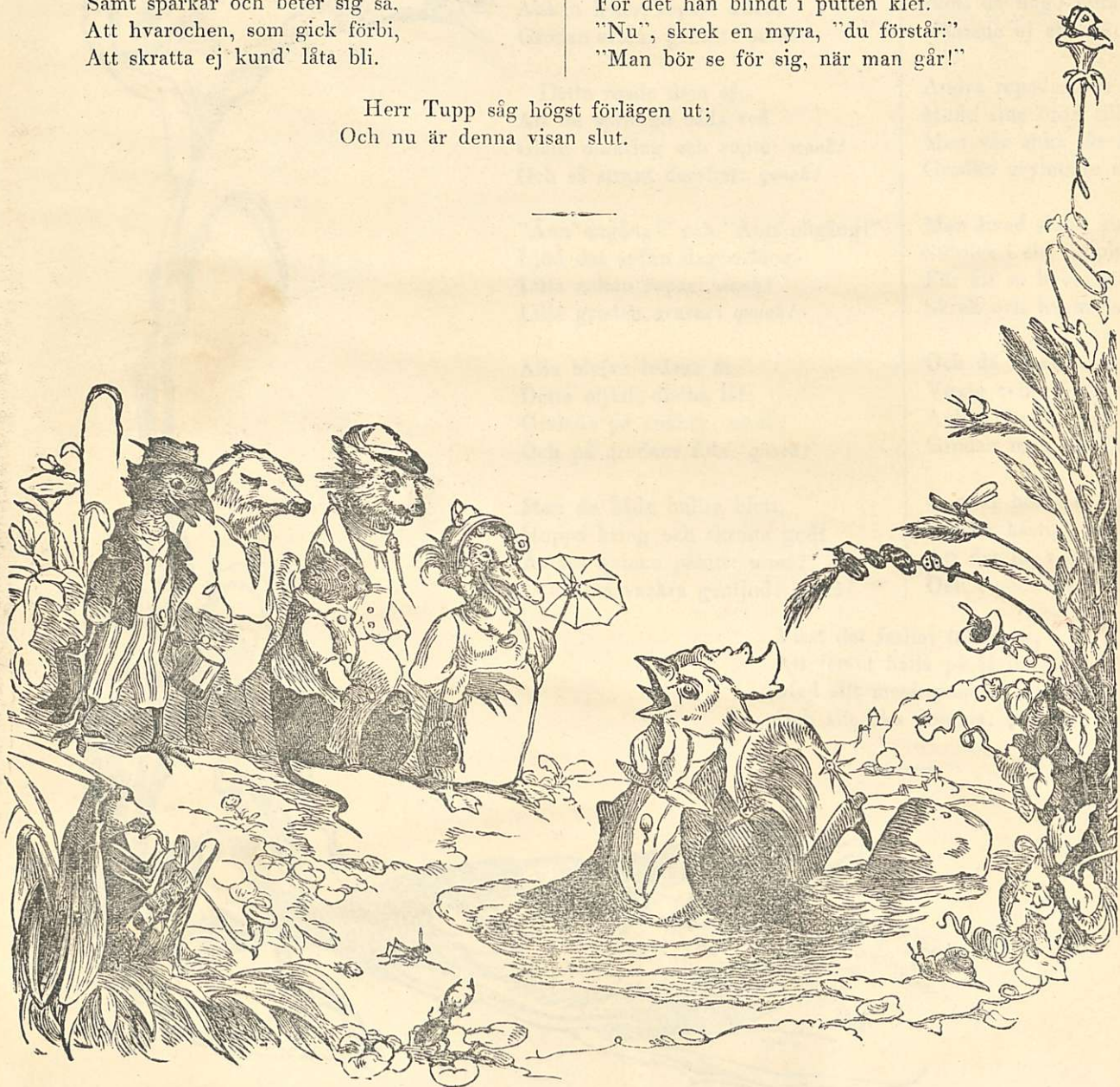
Men då han nu ej för sig såg,
Han märkte ej en sten, som låg
Invid en göl — och så han hums
I vattnet föll, att det sad': plums!
En ömklig anblick der han ter,
Betäckt af smuts och gräs och ler.

Ifrån sin våta gyttjegrop
Om hjälp han höjer gälla rop;
Han fruktar att till botten gå
Samt sparkar och betar sig så.
Att hvarochen, som gick förbi,
Att skratta ej kund' låta bli.

Och hund och råtta, skata, gris,
De logo alla på sitt vis;
Ja, en fru Anka höll sig matt
För magen utaf bara skratt.
Men tuppen skrek: ack! kära fru!
O ve! o, hjälp mig! Kuckliku!

Snart stod dock åter Herr Kavat
På stranden smutsig, våt och flat.
Och hvarochen med honom dref,
För det han blindt i putten klef.
"Nu", skrek en myra, "du förstår:"
"Man bör se för sig, när man går!"

Herr Tupp såg högst förlägen ut;
Och nu är denna visan slut.

Om den enfaldiga Ankan och den enfaldiga Grodan.

38

Se på ankan der, min vän,
Och på lilla grodan sen!
Ankan leker, ropar: *waak!*
Grodan svarar genast: *quaak!*

Detta roade dem så,
Att de sprungo båda två
Gladt omkring och ropte: *waak!*
Och så straxt derefter: *quaak!*

"Änn' engång!" och "Änn' engång!"
Ljöd det sedan dagen lång.
Lilla ankan ropar: *waak!*
Lilla grodan svarar: *quaak!*

Alla blefvo ledsna åt
Detta oljud, denna låt;
Grälade på ankans: *waak!*
Och på grodans fula: *quaak!*

Men de båda bullra blott,
Hoppa kring och skratta godt
Åt sitt qvicka påhitt: *waak!*
Och dess vackra genljöd: *quaak!*

Ifrån stället innan kort
Alla djuren sprungo bort,
Blott de fingo höra: *waak!*
Väntade ej ens på: *quaak!*

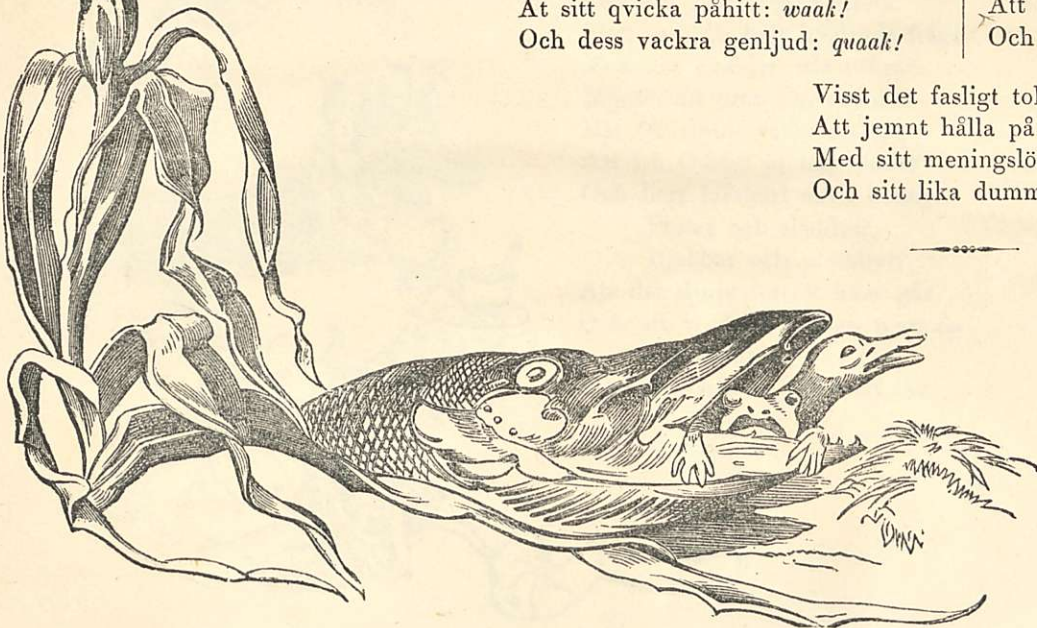
Andra ropade: var still!
Höllo sina öron till.
Men vår anka skrek sitt: *waak!*
Grodan grymtade sitt: *quaak!*

Men hvad sker? En gädda, som
Stördes i sin tupplur, kom
För att se hvem ständigt *waak!*
Skrek och hvem som ropte: *quaak!*

Och då skrålet hvar' minut
Vexste och ej tog ett slut,
Ankan fortfor med sitt: *waak!*
Grodan med sitt dumma *quaak!*

Öppnar hon sitt gap, och så
Sväljer hastigt båda två,
Att det lät i magen: *waak!*
Och i gäddans käkar: *quaak!*

Visst det fasligt tokigt är,
Att jemnt hålla på så der
Med sitt meningslösa: *waak!*
Och sitt lika dumma: *quaak!*

Om den enastående Älskan och den
enastående Älskade.

Lilla älskan minn dig
 Allt jag gör jag gör
 Blott för dig och dig enastående
 Vänd på dig och på mig

 Alla gånger som jag
 Lilla älskan minn dig
 När jag ser dig och dig enastående
 Går jag och tänker på dig

 När jag ser dig i en annan
 Ställe i en annan stad
 För du är en älskan enastående
 Som jag aldrig kan glömma

 Och du älskar mig enastående
 För jag är en älskan
 Älskan älskan och dig enastående
 Och jag vill älska dig

 När du ser mig i en annan
 Ställe i en annan stad
 För du är en älskan enastående
 Som jag aldrig kan glömma

 Och du älskar mig enastående
 För jag är en älskan
 Älskan älskan och dig enastående
 Och jag vill älska dig

I det ögonblick som jag står
 För att älska dig enastående
 Älskan älskan älskan älskan
 Älskan älskan älskan älskan

 Lilla älskan minn dig
 Allt jag gör jag gör
 Blott för dig och dig enastående
 Vänd på dig och på mig

 Alla gånger som jag
 Lilla älskan minn dig
 När jag ser dig och dig enastående
 Går jag och tänker på dig

 När jag ser dig i en annan
 Ställe i en annan stad
 För du är en älskan enastående
 Som jag aldrig kan glömma

 Och du älskar mig enastående
 För jag är en älskan
 Älskan älskan och dig enastående
 Och jag vill älska dig

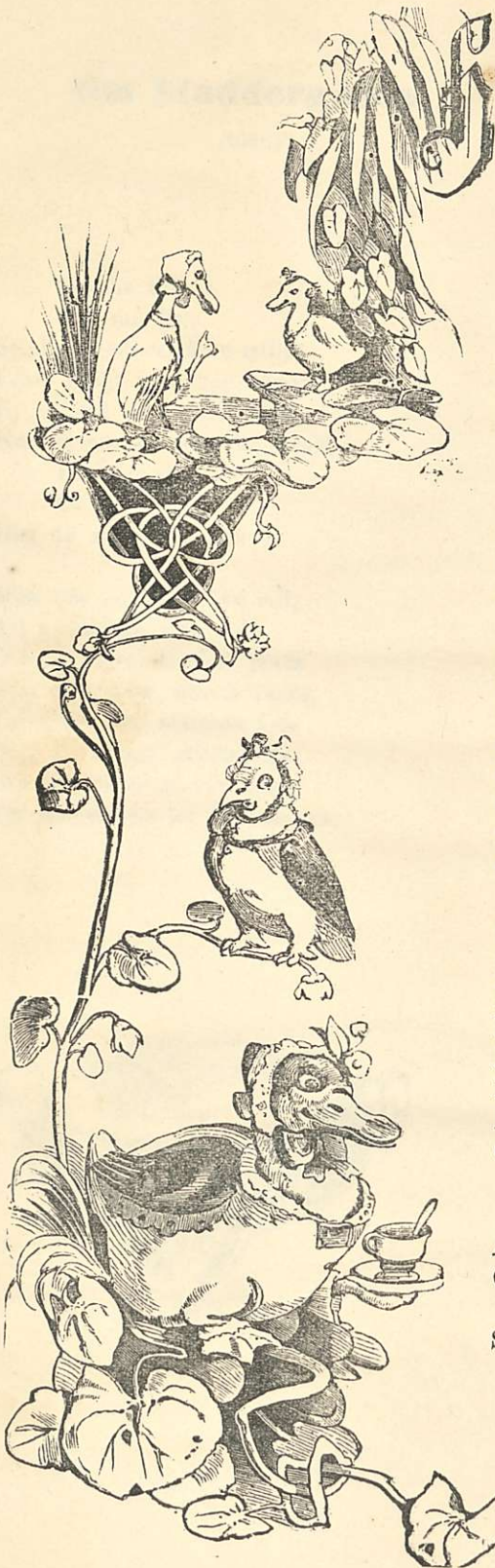
 När du ser mig i en annan
 Ställe i en annan stad
 För du är en älskan enastående
 Som jag aldrig kan glömma

 Och du älskar mig enastående
 För jag är en älskan
 Älskan älskan och dig enastående
 Och jag vill älska dig

Om Sladdergåsen.

— 33 —

Öf mig, sade mamma Gås:
 "Vi i dag till moster Krås
 Uppå kaffe bjudna bli';
 Men, min lilla tös, låt si,
 Att du håller näbben still,
 Icke sladdrar,
 Icke pladdrar,
 När som stort folk tala vill.
 Eljest får du lås för mund
 Liksom grannens stygga hund."
 Lilla Gretha
 Må ni veta
 Kunde prata utan ände
 Äfven om hvad hon ej kände;
 Och så äfven nu det hände.

Snart vid kaffebordet sätta
 Sig de bjudna och berätta
 Om de gamla goda tider,
 Om hur det med skörden skrider,
 Om hur ungdomen förströr sig,
 Om hvad grannarna ha' för sig.
 Tala högst förståndigt, riktigt;
 Öfverlägga moget, vigtigt.

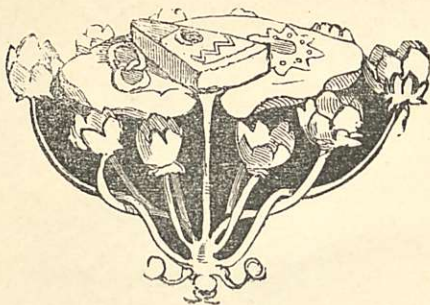
Men nu kan ej längre Gretha
 Mot sin gamla vana streta.
 Hon om allt helt högljudt frågar,
 Med sitt pladder alla plågar;
 Menar, att tant Turturdufva
 Bär en alltför yfvig hufva,
 Att fru Gåsfot ej har tänder
 Och herr Gåskarl stora händer.
 Pratar och sladdrar,
 Bjåbbar och pladdrar,
 Att det djupt förtröt hvar gås,
 Och att vredgad hennes mamma
 I detsamma
 Satt, för Grethas näbb ett lås.

Om Sladdergåsen.

(Slut.)

Gretha lilla
 Far nu illa;
 Se, hur hennes tårar trilla!
 Låset tungt i näbben väger,
 Ej ett ord hon mera säger,
 Kan ej ens en bit mer smaka,
 Får der stå
 Och se på
 Hur de andra äta kaka!

Men om Gretha lofva vill,
 Att i sällskap sitta still
 Och ej mera ständigt prata
 Som en vipsig, näsvis skata,
 Tar i morgon mamma Gås
 Bort det tunga, stygga lås.
 Blir det öfver af vår kaka,
 Får kanske en bit hon smaka.

Om de nyfikna Svalorna.

är ses två svalor. Så nyfikna voro
De, att på spaningar ständigt de foro;
Flackade kring utan rast eller halt,
Lyssnade, tittade in öfverallt.
Blott efter nyheter syntes de leta,
Allt hvad som gjordes, det skulle de veta.

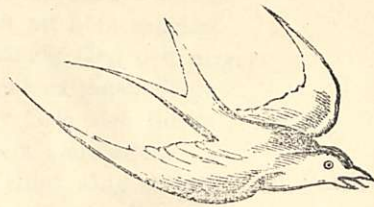
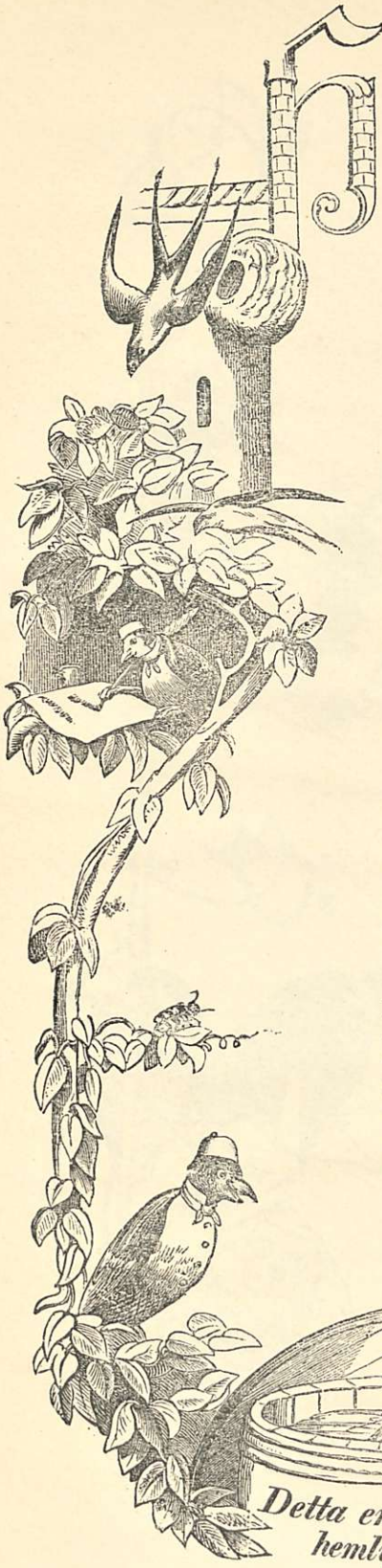
”Hvad kan i busken Herr Bofink väl göra?
Skrifva? Men hvad? Och till hvem? Ah, låt höra,
Säkert en hemlighet!” qvittra de små,
Speja och lyssna, att veta det få. —
Muntre Herr Bofink, som såg bådadera,
Tänkte: jag skall er för titta kurer!

Följande dag i en tunna han håller
Rödaste bläck och i busken den ställer;
Skrifver på tunnan helt listigt så här:
Detta en riksviktig hemlighet är!
Se'n i en vrå han sig gömmer att spana.
— Säkert hans afsigt du redan kan ana.

Se! ren de nyfiknas blickar ha' funnit
Tunnan och knappast till busken de hunnit,
Förrän de läsa den inskrift, der står.
Nu skall man tro, det omkring för dem går.
Skygga de närma sig, lyssna och dröja,
Speja omkring sig — — — nu locket de höja!

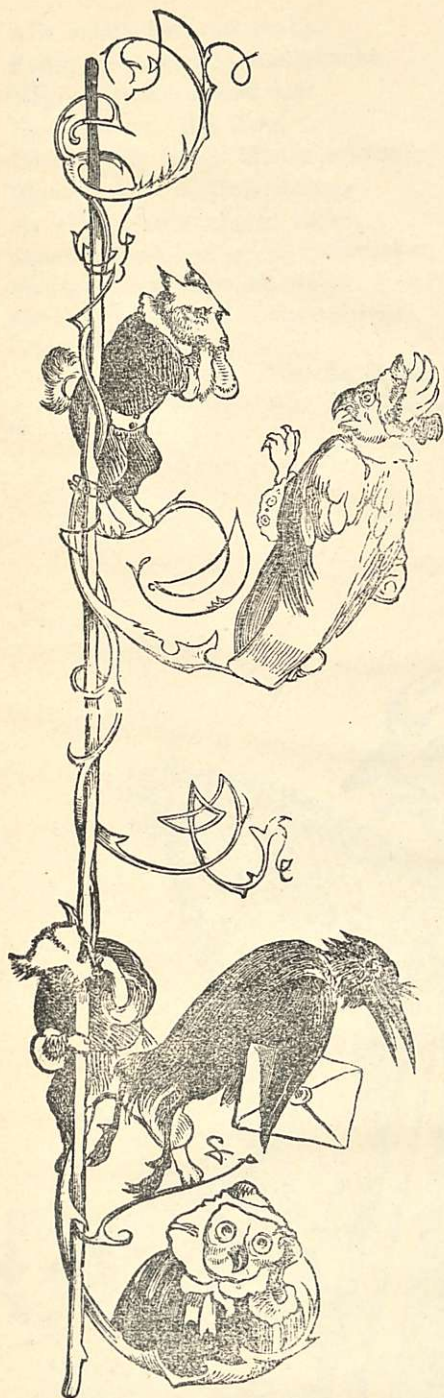
Men som en ljungeld Herr Bofink nu hoppar
Öfver dem — — — båda i tunnan han stoppar,
Doppar i bläcket de skrikande två.
Nu de hans hemlighet nogsamst förstå. —
Röda af bläck och af skam de nu töra
Lofva beskedligt, att aldrig så göra.

*Detta en riksviktig
hemlighet är.*

Den elaka Kurre.

—38—

Kurre, du är stygg beständigt,
 Bär dig åt gement, obändigt!
 Aldrig hålls en stund du stilla,
 Ständigt vill du göra illa.
 Du kring torg och gator drifver,
 Dina kläder sönderrifver,
 Öfverallt i slagsmål råkar;
 Kurre! du mig snart utträkar.
 Aldrig ser jag dig arbeta,
 Men att näsvist alla reta,
 Det förstår du; skrika, larma
 Kan du, så sig Gud förbarma!
 Endast sorg din far du skaffar
 Snart jag strängt din stygghet straffar.

Kurre skrämde af denna lexa,
 Nu höll upp en dag att käxa;
 Men knappt andra dagen grydde,
 Förr'n all fruktan åter flydde.
 Ut på gatan bland kamrater
 Sprang han argsint och kavater,
 Börjar skrika, slåss och skoja,
 Skrämmar gumman Papegoja;
 Gamle Korp hörs vredgad svära,
 Ty när bref han skulle bära
 Bort på posten, Kurre ställer
 Sig på lur och honom faller —
 Katten han i örat biter,
 Pigans förkläd' söndersliter.
 Moster Uggle midt i pannan
 Slår han med en sten, en annan
 Vild och tjutande förföljer
 Och med skällsord öfverhöljer.

Ej han hör fast pappa knotar,
 Ser ej hur han vredgad hotar —
 Kurre skuttar lik en panther:
 "Hej! här komma musikanter!"
 Ut på gården barnen lockas,
 Folket för att höra skockas.
 Pucki skäggig lång och mager
 Ömma ljud ur gigan drager,
 Och Herr Gris, den tjocka sprätten,
 Ses traktera klarinetten.
 Mamsell Höna sång serverar
 Och på harpa quintilerar.
 Bugande med slitna hatten
 Samlar munsjör Groda skatten.

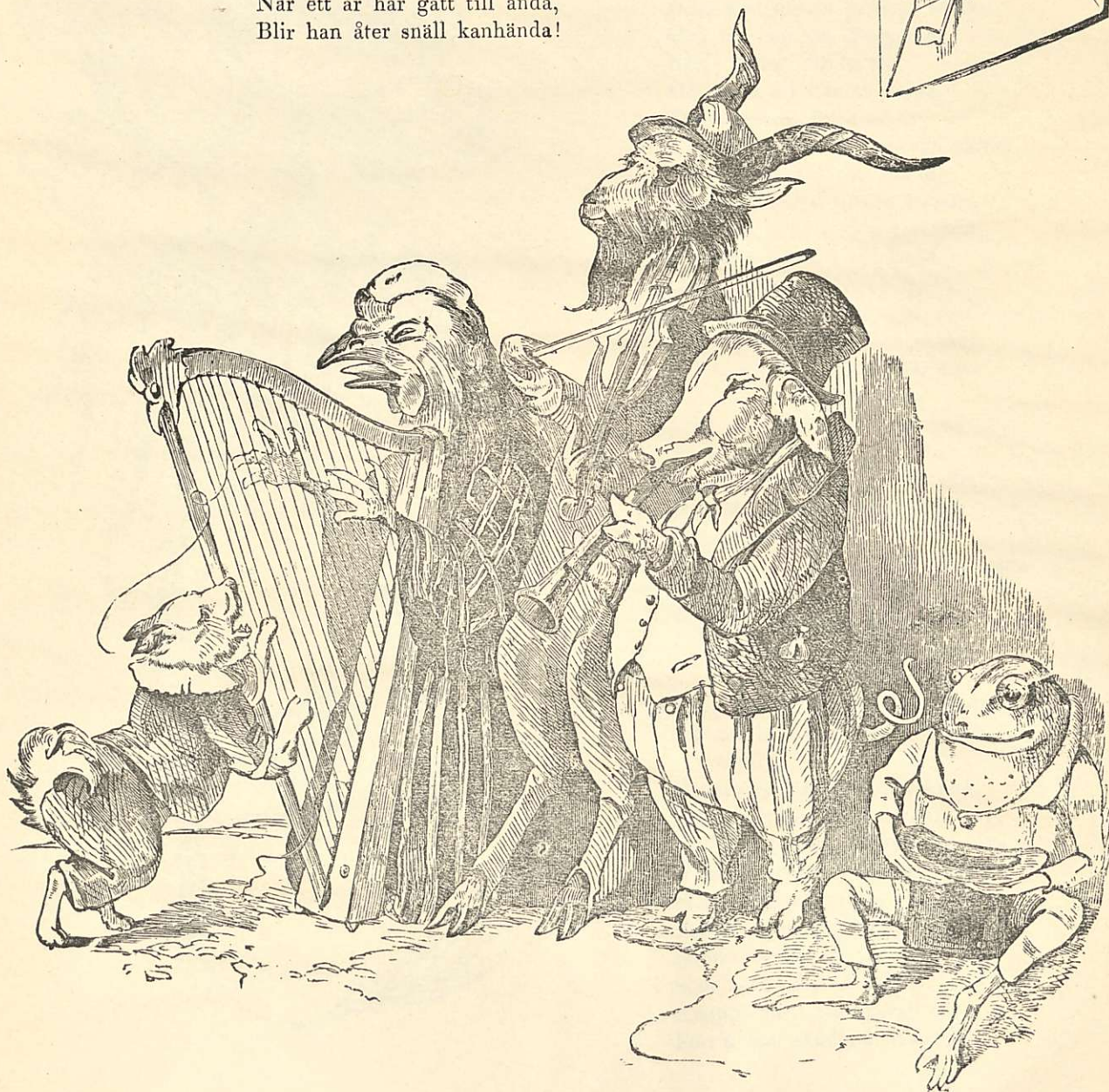
Den elaka Kurre.

(Slut.)

Alla snälla barn nu tänka:
Fattig spelman bör man skänka
Några slantar; Kurre åter
Bara skrattar, illa låter,
Gläfsar, gör kring Hönan svängar,
Sliter sönder harpans strängar,
Åt Herr Pucki tungan räcker,
Och Hr Gris helt grymt förskräcker.
Groda luggar han och nyper.
Att i vrån förskräckt han kryper.

Sedan Kurre så dem plågat,
Blef dock måttet slutligt rågad.
Fadren i sitt hem upptager
Lilla Groda, Kurre drager
Bort i stället, för att skatten
Samla i den slitna hatten;
Måste artigt buga lära,
Måste Hönans harpa bära,
Måste passa upp de andra
Och kring vida världen vandra.

När ett år har gått till ända,
Blir han åter snäll kanhända!

Om den rädda Haren.

—38—

sad' Skutt, vår hare här.
 Fegast han bland harar är,
 Rädd förutan hejd och måtta. —
 Om han höra får en rätta,
 Bleknar han och lyssnar stum,
 Blir han ensam i ett rum,
 Hörs han genast gräsligt skrika,
 Och får han sin skugga se,
 Börja benen ett tu tre
 Darrande att honom svika.
 Tittar genom fönstret ut
 Han om qvälln när månan skiner,
 Ser han spöken var minut,
 Och när nordanvinden hviner,
 Hör han gastar, springer rädd,
 Att sig gömma i sin bädd.
 Om en gren i skogen brakar,
 Och en kråka buller gör,
 Utaf bäfvan straxt han skakar,
 Ropar högt: jag dör, jag dör!
 Om ett päron höres falla
 Från sin qvist, på långa ben
 Haren öfver stock och sten
 I ett nu förskräckt ses knalla.
 Men skall han i mörkret gå
 Eller vistas ensam, då
 Händer - - - men kanske det rätta
 Är att sådant ej berätta;
 Fast det knappast hålls förtäckt,
 När man ser hans våta drägt.

Men, när kring vår hare rände,
 Låt oss se hvad honom hände.

Hornet skallar, skogens kung,
 Hjorten kommer, stolt och ung,
 Med sin hofstat. Vid hans sida
 Hundra tappra krigsmän rida.
 Han soldater värfvar sig,
 För att med ett blodigt krig
 Straffa hundarna och alla,
 Som hans rike öfverfalla.
 Knappt vår hare skaran såg,
 Förr'n han rädd på näsan låg.

Om den rädda Haren.

(Slut.)

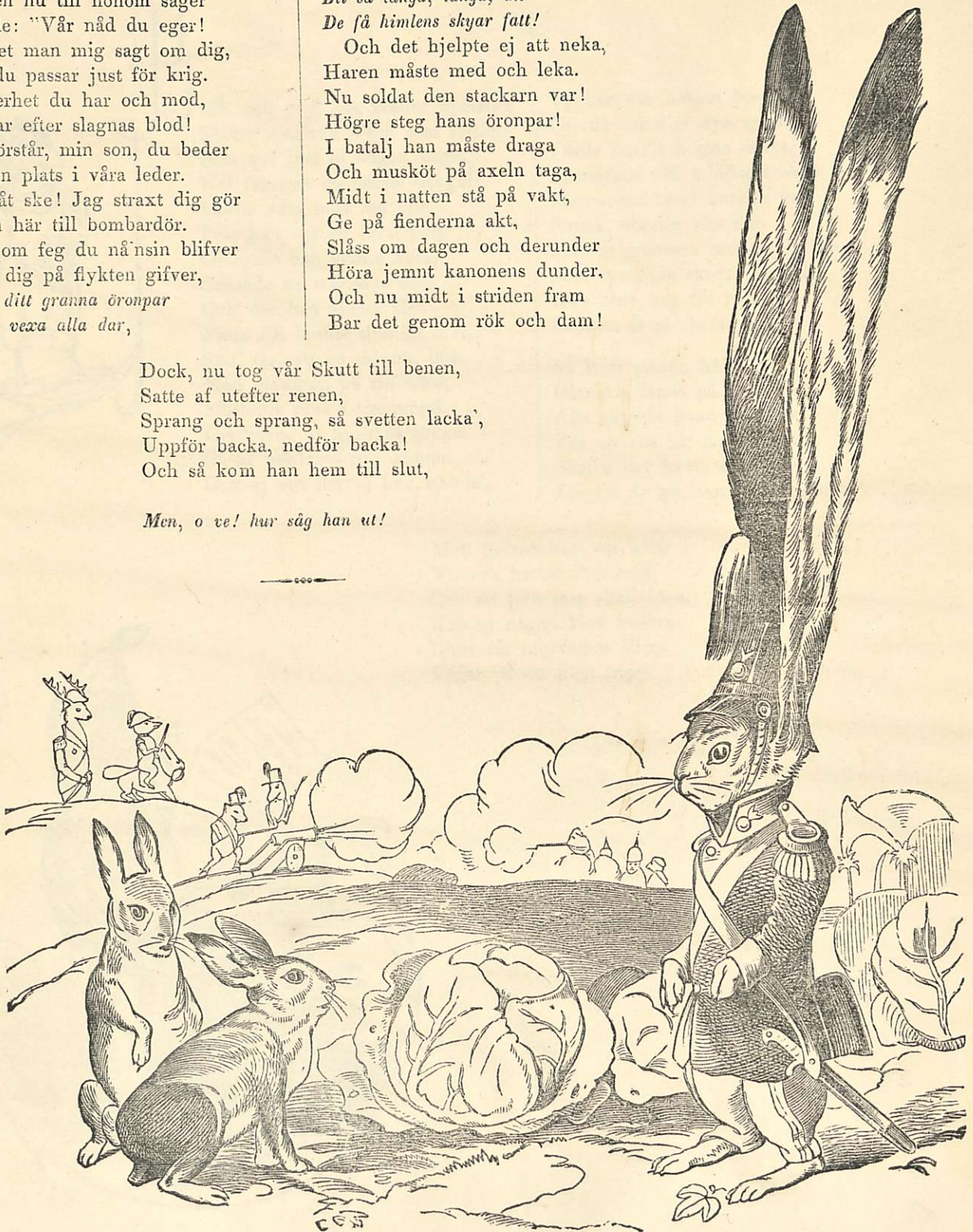
Fursten nu till honom säger
Leende: "Vår nåd du eger!
Mycket man mig sagt om dig,
Och du passar just för krig.
Tapperhet du har och mod,
Törstar efter slagnas blod!
Jag förstår, min son, du beder
Om en plats i våra leder.
Nå, låt ske! Jag straxt dig gör
I min här till bombardör.
Men om feg du nånsin blirver
Eller dig på flykten gifver,
Skall ditt granna öronpar
Vexa, vexa alla dar,

*Bli så långa, långa, att
De så himlens skyar fatt!*

Och det hjälpte ej att neka,
Haren måste med och leka.
Nu soldat den stackarn var!
Högre steg hans öronpar!
I batalj han måste draga
Och musköt på axeln taga,
Midt i natten stå på vakt,
Ge på fienderna akt,
Slåss om dagen och derunder
Höra jemnt kanonens dunder,
Och nu midt i striden fram
Bar det genom rök och dam!

Dock, nu tog vår Skutt till benen,
Satte af utefter renen,
Sprang och sprang, så svetten lacka',
Uppför backa, nedför backa!
Och så kom han hem till slut,

Men, o ve! hur såg han ut!

Om den näsvisa Sparfven.

— 88 —

Beck och pryl hos mästern Sperling
 Skötte sparfven Vipp som lärling.
 Han var just ej någon engel,
 Nej tvertom en näsvis bengel;
 Skulle vara med om allt,
 Fast han var en liten palt.
 Öfverallt han skulle nosa,
 Snusade ur mästarsnosa.
 Och när han allena blef,
 Fram till bordet dristigt klef,
 Satt sig, att en tidning läsa,
 Med glasögon på sin näsa,
 Mästarsnosa i sin mund,
 Drickande af hjertans grund
 Öl ur mästarsnosa kanna.
 Och ej ens dervid han stanna,

Ty han var liksom besatt,
 Gjorde ständigt nya spratt,
 Förde näsvis högsta ordet,
 Klandrade vid middagsbordet
 Maten, och mot kunder var
 Stursk, ohöflig alla dar.
 Sad' åt grannen, madam Kråka,
 Som beställde skor: "Vi råka
 Icke göra, oss till men,
 Skodon åt så skefva ben!"

Så kom vinter, köld och snö.
 Glanskis fanns på hvarje sjö.
 Alla skynda hvad de hinna,
 För att roa sig med skrinna.
 Skaror der hvarandra tränga,
 Lustigt de på isen svänga.

Men förlustelsen var kort.
 Vintern hastar åter bort,
 Och att isen mer skall bära,
 Kan ej någon klok begära.
 Blott vår oförvägne Vipp
 Vågar på en liten tripp.

Om den näsvisa Sparfven.

(Slut.)

Sina skridskor tar han på
Åker några steg - - - men då
Brister isen, och der ligger
Vipp pladask i öppen vak.
Då först blir en gång han spak
Och om hjälp helt ynkligt tigger.
Redan börjar han att sjunka,
Att det kalla vattnet klunka,
Ren han är till hälften död,

Då till lycka i hans nöd
Gamla fiskargubben Gädda
Kommer att den arme rädda.
I sitt nät han honom tar
Och till stranden sagta drar.
Säkert Vipp, som varit hotad
Af den stora faran här
Och så'n ångest lidit, är
För sitt öfverdåd nu botad.

Om den vilda Getabocken.

Mäck, den lilla Getabock,
Rände öfver sten och stock,
Kunde yster aldrig lida
Att förbli vid fadrens sida,
Följde endast sitt begär,
Var än här och var än der!

Ofta stötte han sitt ben,
Låg då hemma sjuk allen;
Ofta fick hans näsa bula,
Ofta utan hatt och sula
Kom han hem; ja, dagen lång
Var den lille Mäck på språng.

Fadren väfnadshandel dref
Uppå landet; tid det blef
Att till marknadsplatsen fara,
För att sälja få sin vara.
Sen han kärran lastat har,
Lilla Mäck han med sig tar.

"Mäck, min son, jag säger dig,
Spring ej nå'sin bort från mig!"
Så bad fadren öm och trogen,
Men knappt voro de i skogen,
Förr'n han sprang med lustig håg
Efter allt hvad ögat såg.

"Hejsan, se på fjärln der!
Ack, hur stolt och grann den är!"
Ropar Mäck och vill den taga;
Men förgäfves ses han jaga,
Hit och dit nu bär det af,
Än i lunk och än i traf.

Då med ens en grym gestalt
Stiger fram och ropar: halt!
Vargen fattar Mäck i kragen,
Och till döds han blifvit slagen,
Om ej just en väldig björn
Vargen gett en duktig törn.

Varg och björn med hugg och slag
Fatta i hvarandra tag,
För att nu om bocken strida.
Mäck ej utgången vill bida,
Utan röfvarerne flyr,
Springer så att dammet yr.

Om den vilda Getabocken.

(Slut.)

Ja, nog kom han undan, men
Söta far han söker än.
Sorgsen han framför sig stirrar,
Der han uti skogen irrar;
Måste vandra natt och dag,
Lida nöd af alla slag.

Se, der står han hungrig, lam,
Förr så vild och nu så tam!
Knappt sin nöd han klaga vågar,
Ödmjukt efter pappa frågar —
Kanske någon vet det här,
Hvar Herr Mäck, hans pappa är?

”Han helt nyss har kommit hit,
Der vid bron han står, se dit!”
Och i fadrens armar åter
Slutes lilla Mäck, som gråter,
Lofvar, att han aldrig mer
Ensam sig till skogs beger!

Dufvan Tvärvig.

— 88 —

Så hvit och fager dufvan är,
Men vet sig ej att skicka.
Så nyckfull, egensinnig, stygg
Finns säkert ingen flicka!

Om en vill ett, vill hon tvertom,
Hvad sött är, surt hon kallar,
Och ber man henne: artig var,
Från munnen ovett svallar.

När på sitt rum hon sitta bör,
Hon ut på gatan löper,
Och ber man henne köpa garn,
Hon snus i stället köper.

Om hennes mamma säger: sjung!
Så rör hon ej sin tunga;
Och ropar modren: var då tyst!
Så börjar hon att sjunga.

Men, då att be ej hjälper mer,
Ej mera att befalla,
Blir lilla dufvans pappa ond
Och låter sotarn kalla.

Men sägen mig, hvad tron J väl,
Att derutaf skall blifva?
Jo, dufvan måste - - - brr! brr! brr!
En kyss åt sotarn gifva.

Hur ser nu lilla dufvan ut?
Det kan en just förskräcka.
Båd kind och hals och klädning med
Ses svarta sotet fläcka.

Men dermed är det än ej nog.
Här hjälper ej att knota;
Hon måste upp med sotar Korp
Att svarta skorsten sota.

Ack, stackars liten hur hon har
I skorsten illa farit! —
Nu suckar hon: ack, att jag ej
En sådan tvärvig varit!

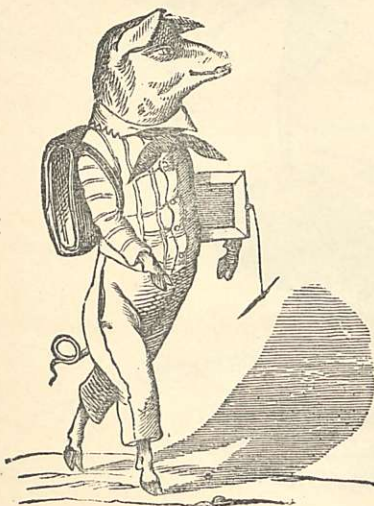
Om lilla Grisen.

Liten gris i skolan går,
Men han kammar ej sitt hår
Och sig aldrig tvättar.
Tusen gånger mamma sagt,
Hör, min gris, tag dig i akt!
Men han sig ej rättar.
Tröjan full af fläckar är,
Aldrig han sig snyta lär,
Jemt i smutsen ses han böka;
Aldrig skulle han försöka,
Att sig hålla ren och snygg.
Fy, din gris, hvad du är stygg!

När en dag till skol'n han kom,
Sade barnen: Gris, vänd om!
Ty, när du så smutsig är,
Får du icke vara här!

Och så börja de att spruta
Vatten på vår lilla gris,
Som begynnte ömkligt tjuta. —
Men långt mer än lugg och ris
Detta grisens håg omvände
Och till hans förbättring lände.

Se hur glad han kommer der!
Borstad, kammad, fin han är,
Ej de andra barnen neka
Mera att med honom leka.

Om den lata och dumma Lisa.

— 38 —

Så lat var mamsell Lisa, att
Så lat var ännu ingen katt!
Der hjälpte ej att risa.
Den tossan lärde, ve, o ve!
Ej en gång riktigt A B C;
Aj, aj, en sådan Lisa!

Om morgonen när lärarn kom,
Hon vände sig i sängen om,
Och ville sig ej visa.
Hans ord hon hörde aldrig på
Och kunde ingenting förstå,
Den arma, dumma Lisa!

Om mamma sad: arbeta nu!
Du är ju frisk; nog orkar du!
Då blef en anna visa.
Då blef det tjut och skrik och gråt,
Hon ropte: ve mig! jag går åt!
Så lat var mamsell Lisa!

Blott när hon gjorde ingenting,
Och låg och satt och dref omkring,
Hon hördes säll sig prisa.
Att äta, sofva bort sitt lif,
Var hennes enda tidsfördrif,
Den stackars, stackars Lisa!

Och hon blef stor och hon blef tjock,
Med hals liksom en timmerstock,
För pengar just att visa;
Men alla var hon till besvär,
Af ingen enda hölls hon kär,
Den lata, dumma Lisa!

Och när hon ändteligen dog,
Kusin Kalkon, som arftet tog,
Sin sorg med flor fick visa.
Men ingen än här fällt en tår,
Vid hennes grafsten, der det står:

~~I 48~~
~~317. II. 15.~~
E. VII. 2.

314. 11. 18.

Is. barnl. 2.

Talande

KANSALLISKIRJASTO-KANSALLISKOKOELMA

120 102 1392

